הלכה · משנה תורה · מפרשים · השגות הראב״ד · ספר נזיקין

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות גזילה ואבידה

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

השגות הראב"ד על משנה תורה, הלכות גזילה ואבידה

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/השגות-הראבד-על-משנה-תורה-הלכות-גזילה-ואבידה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ט 4
פרק ב 4
הלכה ב 4
הלכה ד 4
הלכה ז 4
הלכה ח 4
פרק ג 5
הלכה ה 5
הלכה י 5
הלכה יב 5
הלכה טז 5
פרק ד 5
הלכה ה 5
הלכה יג 6
הלכה יז 6
פרק ו 6
הלכה ב 6
הלכה יא 6
פרק ח 6
הלכה ה 6
פרק ט 6
הלכה א 6
הלכה ו 7
הלכה טז 7
פרק י 7
הלכה ב 7
הלכה ה 7
פרק יב 7
הלכה י 7
פרק יג 8
הלכה ב 8
הלכה ג 8
הלכה טו 8
הלכה כ 8
פרק טו 8
הלכה א 8
הלכה ו 8
הלכה ט 8
פרק טז 8
הלכה ד 8
הלכה ח 9
הלכה יא 9
פרק יז 9
הלכה ה 9
פרק יח 9
הלכה ו 9
הלכה יד 9

פרק א

הלכה ט

דמים רבים כו' לא תחמוד. א"א ולא אמר רוצה אני עכ"ל:

ואין לוקין וכו'. א"א לא ראיתי תימה גדול מזה והיכן מעשה גדול מנטילת החפץ אבל הל"ל מפני שהוא חייב בתשלומין שהרי הוא כגזלן שחייב להשיב את הגזלה ולפיכך אינו לוקה וגם זהו חייב להשיב החפץ לבעלים עכ"ל:

פרק ב

הלכה ב

ודבר זה מדבריהם וכו'. א"א יש אומרים נוטל את השבח עצמו ודוקא אמרו שלשה שמין להם את השבח ומעלים אותם בדמים אבל האיך לא עכ"ל:

הלכה ד

הגוזל והשביח וכו'. א"א ראיתי זה החכם חולק בשבח שעל גבי גזלה בין לפני יאוש ולאחר יאוש ויש לדבריו מקצת ראיה ממ"ש פ' מרובה יאוש אמור רבנן דקני ולא ידענא אי מדאורייתא וכו' אי מדרבנן משום תקנת השבים אלמא יאוש מיהא בעינן. ועוד הכריחו מה שראה בכאן מכר והוריש וק"ל אם הגזלן בעצמו זוכה בו לל"ל מכר והוריש ומן הדין מוקי לה לפני יאוש ואפ"ה לא נהיר ולעולם הא נמי לאחר יאוש ומכר והוריש איצטריכא ליה סד"א כיון דלית ליה פסידא לגזלן דהא לא קביל עליה אחריות ואי קביל איהו דאפסיד אנפשיה אימא לא לעביד תקנתא ללוקח וזה עיקר. עכ"ל:

הלכה ז

חייב באונסיה. א"א שבוש הוא ואין שינוי יותר גדול מלידה וגזיזה עכ"ל:

הלכה ח

הקדש של בעלים וכו'. א"א קטיר קא חזינא הכא דהא אסיקנא דכל שבח שלאחר יאוש אפילו שעל גב גזלה הוא של גזלן מפני תקנת השבים ואיכא למימר כיון דהקדישה הגנב ליכא תקנתא לגזלן הילכך כל מה שהשביחה עד שעה שהקדישה של בעלים הוא. וקשה לי כיון דהקדישה מאי חוטא נשכר איכא הלא הכל של הקדש וא"כ יהיה של הקדש ולא של בעלים ואנן בגזל פרה מעוברת ורחל טעונה מפרשינן להנהו גיזותיה וולדותיה דהאי שמעתא דמסכת גיטין עכ"ל:

פרק ג

הלכה ה

וחמש ואשם וכו'. א"א דוקא דקאי ההוא מידי דכפר ביה באגם דאפשר דמיגניב מהתם וממונא מעליא בעי לשלומי הילכך ממונא קא כפר ליה אבל איתיה להההוא מידי תותי ידיה דמצי לאהדורי לאלתר פטור דלאו ממונא קא כפר ליה והכי איתא בגמ' עכ"ל:

הלכה י

צמר וסמנין וכו'. כתב הראב"ד על בבא ראשונה דמשלם לו דמי מה שהפסיד בצמר, ר"ל וזה הצבע והשבח אין הכל שוה אלא דמי הצמר עכ"ל. ועל בבא שניה דאינו מחשב לו שבח סמנין שע"ג הצמר כתב נ"ל שיש כאן שבוש והכי איבעי ליה למימר אינו משלם לו מה שהפסיד בסמנין ומחשב לו שבח סמנין שעל גב צמר ואם תפס הניזק וכו' עכ"ל:

הלכה יב

הגביה את הכיס וכו'. א"א לא מיחוור גבן הא מילתא דאם לא חשב ליטול ממנה אלא רביעית שיהא חייב בכולה אפילו נטל אלא מפני שהגביהה לגזול את כולה ולא נטל עכשיו אלא רביעית שהוא חייב בכולה ואמר שמואל לא נטל נטל ממש אלא אפילו לא נטל ואפילו למ"ד שליחות יד צריכה חסרון ונטל רביעית דקתני רבותא קאמר דסד"א כיון דלא נטל אלא רביעית בטלה ליה מחשבתו קמייתא ולא מיחייבא אלא ברביעית קמ"ל ובעיא דרב אשי בארנקי נמי בשהגביהו ליטול את כולו ואליבא דמ"ד צריכה חסרון ואנן קי"ל דאין צריכה חסרון וחייב בכל הכיס. וכל מה שבפנים שבוש הוא עכ"ל:

הלכה טז

החוטף משכון וכו'. א"א לא מיחוורא הא מילתא אף על פי שאמרה המשנה הנגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו למשכנו שלא ברשות וכו' התם הוא דאשתכח דלא הוי חייב כלום. ועוד הרי פירש הרב ז"ל לפי שאין מקבלים שבועה להכחיש את העדים אבל משום פסול גזלנות לא מהפכינן ליה וגבי נסכא נמי אמרינן לישתבע הא קא מודה עכ"ל:

פרק ד

הלכה ה

היה עד אחד וכו'. א"א ואילו היו שם שני עדים והיה בענין זה לא היה נאמן זה (ואפילו) בלא שבועה לאו היינו שמעתיה דרב יהודה דאומר ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו

ויצא ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן ולא אמרן וכו' אלמא איכא אורחי טובא דמהימן אע"ג דאיכא עדים עכ"ל:

הלכה יג

וכן אם היה שם עד אחד וכו'. א"א זהו תימה ומאחר שבעל הבית לא היה שם איך יש כאן טענת ברי כדי שיהיה זה מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע ואולי נאמר אחר שימצאנה בידו טענת ברי הוא אע"פ שלא ראה כשהוציא מביתו אלא שהעד מעיד מ"מ מכל זה הדין גאון חולק עליו ודבריו הם דברי הרב ז"ל עכ"ל:

הלכה יז

טענת ודאי. א"א ואם טענת בעה"ב אינה טענה היאך זה מחוייב שבועה ולמה ישלם העשרה מכיון שאינו מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע עכ"ל:

פרק ו

הלכה ב

המציל מן הנהר וכו'. א"א אלו דברי תימה הם עכ"ל:

הלכה יא

וביישובו של עולם. א"א ואם אין לו אומנות אלא הוא אפילו עם עכו"ם פסול לעדות וכ"ש שהוא למד ממעשיו עכ"ל:

פרק ח

הלכה ה

כשהודה בינתים וכו'. א"א ואפילו לא הודה בינתים אם לא זקפן עליו במלוה הכל לכהנים דלא אתמר בשמעתין הכי אלא לרבי יוסי הגלילי אבל לרבי עקיבא כי לא זקפן לכהנים הוי עכ"ל:

פרק ט

הלכה א

אבל אם נשחתה וכו'. א"א (תימה הוא זה שהוא לא ביאר) [נ"א אמת הוא זה אלא שלא ביאר וכו'] כן שהרי עשה עבדים כקרקעות לענין גזלה שהרי הזקינו אומר לו הרי שלך לפניך מיהו הני מילי לענין כחושה אף על גב דלא הדרא גזלה מיהא בעינה איתא ואומר לו הרי שלך לפניך אבל מכל מקום נגזלים הם ונקנית ביאוש דכתיב וישב ממנו

שבי ואמרינן העבד שנשבה ופדאוהו לשם בן חורין אחר יאוש לא ישתעבד לא לראשון ולא לשני אלמא לאו כקרקע דמי דהא קני נפשיה ביאוש הילכך כשמת העבד או נשרף משלם את דמיו שהרי משמת אין שלו לפניו וכשמת לגזלן מת. עכ"ל:

הלכה ו

גזל שדה ומכרה וכו'. א"א בשקבל עליו אחריות עכ"ל:

הלכה טז

אין בעל השדה וכו'. א"א זה אינו מחוור והרב ז"ל חולק עליו בהלכות והעיקר כדברי הרב ז"ל שאם היה כדברי זה המחבר דרב הונא הוא מפליג בזה למה ליה למהדר דרב ביבי מימרא היא ומימרא לרב הונא לא סבירא ליה והא בכה"ג רב הונא נמי הכי ס"ל עכ"ל:

פרק י

הלכה ב

בד"א בשהודו הבעלים וכו'. א"א זה המחבר היפך וערבב התחיל בכאן בשמעתא דגיטין הבא מחמת חוב ומחמת אנפרות ולא השלים ותפס דרך אחרת שלא היתה צריכה ואח"כ חזר לסוף אותה שמועה דאמרינן אין אנפרות בבבל ואילו השלים אותה כמו שהיא השמועה היה טוב ויפה והיה אדם למד מדבריו מה שאמרו הבא מחמת חוב ומחמת אנפרות אין בו משום סיקריקון שמשתבשין בה בני אדם בפירושה והוא רוצה לומר משום תקנת סיקריקון כלומר שלעולם אינה נקנה אפילו אחר תקנת רבי שמאחר שאינו גזלן מפורסם אינה משתקעת בידו ולבסוף שידונו עמו הבעלים עכ"ל:

הלכה ה

אמר לו בעל השדה עקור וכו'. כתב הראב"ד נראה לי שאין אומרין כך בארץ ישראל מפני ישוב ארץ ישראל עכ"ל:

מפני שמכחיש את הקרקע. א"א אפילו בחוצה לארץ כיון שמכחיש את הקרקע וזה מוסיף הוא דאית ליה נמי משום ישוב א"י עכ"ל:

פרק יב

הלכה י

היו שני שותפין וכו'. א"א אע"פ שאין יכולין להציל עכ"ל:

פרק יג

הלכה ב
סימנים מובהקים וכו'. א"א לאפוקי חיורי וסומקי קאמר עכ"ל:

הלכה ג
שהיא שלו וכו'. א"א סימן מובהק לגמרי עכ"ל:

הלכה טו
וכן תרנגולין וכו'. א"א יפה אמר שהרי שנינו שמין פרה וחמור וכל דבר שהוא עושה למחצית שכר הילכך כל מה שיוכל להחזיר ליד בעליה מחזיר עכ"ל:

הלכה כ
לא ישבע וכו'. א"א הרב ז"ל פוסק כראב"י דקאי רבי יצחק כוותיה במס' גיטין ואמר ישבע בשני כיסים קשורים ואין הכל מודים לו עכ"ל:

פרק טו

הלכה א
דבר שאין בו וכו'. א"א דבר זה אינו מחוור אצלי שיזכה בו לעצמו אבל יעמוד בידו עד שיבא אליהו. עכ"ל:

הלכה ו
גוזלות מקושרים וכו'. א"א זה שבוש כל ספק הינוח יעמוד עד שיבא אליהו עכ"ל:

הלכה ט
ואם נפתחו האוצרות וכו'. א"א זה הטעם אינו מחוור אצלי והטעם שהכל נכנסים באוצרות ליקח ורואין הסימן שעליהן ולפיכך מי שנפלו ממנו מתייאש אומר אחר נתן סימניה ונטלה מיהו דוקא ברקתא דנהרא אבל בדוכתא אחריתא מקום הוי סימן עכ"ל:

פרק טז

הלכה ד
המוצא מעות בחנות וכו'. א"א יש מי שאומר אפילו אמר תקנה לי רשותי לא קנה לו לפי שבאה לו שם המציאה קודם יאוש וחצירו כידו ועוד כי אין היאוש קונה אלא באבדה אבל זו לא היתה אצלו אבדה אלא בפקדון ששכחו בעליו עכ"ל:

הלכה ח

הוא של מוצאו וכו'. א"א זהו ק"ו שיש עליו תשובה אבידה שבים למי תזכה היא אבל אבידה שבתוך הגל תזכה לבעליו וכן בכותל ישן. והטעם בכאן לפי שאינה חצר המשתמרת וצריך שיהא בעליו בצדו ויאמר תזכה לי עכ"ל:

הלכה יא

משכיר ביתו לאחרים וכו'. א"א בגמרא מסיק אפילו לג' ישראל עכ"ל:

פרק יז

הלכה ה

שנים שראו גמל וכו'. א"א תימה הוא זה שמשיכה והנהגה תרוייהו משיכה מעלייתא נינהו אלא שהמשיכה בגמל וההנהגה בחמור אבל תרוייהו בגמל או בחמור ספיקא הוא עכ"ל:

פרק יח

הלכה ו

מצא גיטי נשים וכו'. א"א [תמה אני היכי] פסקה למילתא דהא בעינן לאלתר אי נמי בשלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון ומקום שאין השיירות מצויות ככתוב בהלכות הרב ז"ל עכ"ל:

הלכה יד

כל השטרות וכו'. א"א דין זה אינו מחוור אם הוחזק בבית דין או אפילו בעדים ואין דנין בו מעשה עכ"ל: